

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Rimliga mål eller bevingade ord?

*Ett arbete angående uppnåendemålen i musik för
grundskolans år 5*

Emelie Jonazon och Viktor Olofsson

LAU370

Handledare: Toivo Burlin

Examinator: Bengt Jacobsson

Rapportnummer: VT-09-1030-17

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Rimliga Mål eller bevingade ord? – ett arbete angående uppnåendemålen i musik för grundskolans år 5

Författare: Emelie Jonazon och Viktor Olofsson

Termin och år: VT 2009

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Toivo Burlin

Examinator: Bengt Jacobsson

Rapportnummer: VT-09-1030-17

Nyckelord: Musik, grundskola, kursplan, uppnåendemål

Sammanfattning:

Syftet med detta arbete är att titta på hur lärare upplever uppnåendemålen för åk 5 i kursplanen. Är målen rimliga? Vi har gjort kvalitativa intervjuer med musiklärare som är verksamma i grundskolans tidigare år. Det övergripande resultatet är att lärares syn på uppnåendemålen är skiftande. Den slutsats man kan dra av deras svar är att lärare som upplever att de har resurser i form av instrument och lokal också i högre utsträckning upplever att målen är rimliga. Lärarna tycker överlag att det inte är så viktigt att eleverna uppnår målen i musik men upplever dem som ett stöd och en hjälp i sitt arbete. I och med frågan om uppnåendemålens rimlighet så väcks också frågor kring musikens existens i grundskolan. Lärarna som vi har intervjuat trycker på att musikämnet är viktigt i grundskolan för att eleverna lär sig att samarbeta, de får bättre koordination och utvecklar språket mm.

Förord

Vi vill rikta ett varmt tack till de fem lärare som har deltagit i den här studien. Tack för att ni tog er tid att möta oss och för att ni så öppenhjärtligt svarade på våra frågor.

Vi vill också tacka vår handledare Toivo Burlin.

/Emelie Jonazon och Viktor Olofsson 2009-06-08

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte	5
1.3 Frågeställningar	5
1.4 Disposition.....	5
1.5 Källor.....	6
2. Styrdokument och utvärderingar	7
2.1 Styrdokument i musik – en historisk översikt.....	7
2.2 Lpo 94.....	8
2.2.1 Musikämnets karaktär och uppbyggnad	8
2.2.2 Mål att sträva mot	9
2.2.3 Motiv för musikämnets existens	9
2.2.4 Mål att uppnå	10
2.3 Nationella utvärderingar	10
3. Litteraturgenomgång	12
3.1 Musik i skolan?.....	12
3.2 Musik som medel eller musik som mål	12
3.3 Musikens betydelse för barns utveckling.....	13
3.4 Musikämnets uppgift	13
3.5 Kunskap och kompetens.....	14
4. Metod	16
4.1 Val av metod	16
4.2 Intervjuerna.....	16
4.3 Urval.....	17
4.4 Etiska aspekter	17
5. Resultatredovisning	18
5.1 Presentation av informanterna	18
5.2 Intervjuer	19
5.2.1 Nationella mål.....	19
5.2.2 Målens betydelse	22
5.2.3 Musikens uppgift	21
5.2.4 Lärarutbildningen	22
6. Diskussion	26
6.1 PÅ vilket/vilka sätt är uppnåendemålen i musik för årskurs 5 rimliga/möjliga att uppnå?	25
6.2 Är målen betydelsefulla? Varför?	26
6.3 Vilken/Vilka uppgift(-er) har musikämnet i grundskolan?	27
6.4 Har lärarutbildningen givit lärarna de redskap som de behöver för att uppnå målen?	29
7. Avslutning	30
7.1 Förslag till vidare forskning.....	31

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I huvudsak har vi blivit musikaliskt uppfostrade av frivilligverksamheten i musik- och kulturskolan. Som barn upplevde vi att musikundervisningen i grundskolan var bristfällig. I egenskap av lärare har vi också upplevt att andra lärare på musik- och kulturskolor tycker att musikundervisningen i grundskolan är undermålig. Detta är ett motiv för att undersöka vad kursplanens uppnåendemål spelar för roll i grundskolan och om lärarna upplever dem som rimliga.

Vi upplever också att lärarutbildningen inte har givit oss tillräcklig kunskap om läroplanen och kursplanen i musik. Eftersom dagens kursplaner är utformade så att varje skola ska utforma egna lokala mål utefter de nationella målen så borde det vara av största vikt att man diskuterar kursplanen på utbildningen.

Vad betyder då ”rimlighet” i det här sammanhanget? Rent principiellt så kan rimlighet i förhållande till uppnåendemålen innebära att det finns resurser som möjliggör att målen kan uppnås. Dessa resurser kan till exempel innefatta en musiksäl, musikinstrument eller tillräckligt med tid i ämnet. Musikämnets status på en skola eller i en kommun kan också ha betydelse för om målen är rimliga eller ej. I den här uppsatsen så kommer vi främst att förhålla oss till lärarnas utsagor i frågan om målens rimlighet. Lärarna kommer från olika förhållanden i fråga om resurser och status och detta kan eventuellt visa vad som behövs för att uppnåendemålen ska upplevas som möjliga att uppnå.

1.2 Syfte

Vi ska undersöka om målen i musik för årskurs 5 bara är ”bevingade ord” eller om de är möjliga att uppnå, och vilka resurser och förutsättningar som i så fall krävs för att uppnå dem. Vi vill i förhållande till lärarnas utsagor om uppnåendemålen fråga dem vilken de anser vara musikämnets främsta uppgift i grundskolan. Vi vill också ta reda på om lärare upplever att lärarutbildningen har givit dem de redskap som behövs för att kunna tolka och uppnå målen.

I den första frågeställningen nedan, angående uppnåendemålens rimlighet, så åsyftar vi i vilken mån de intervjuade lärarna upplever att målen är möjliga att uppnå.

1.3 Frågeställningar

Med utgångspunkt i vårt syfte så har vi dessa frågeställningar:

- Är uppnåendemålen i musik för grundskolans årskurs 5 rimliga/mojliga att uppnå? Varför?/Varför inte?
- Är målen betydelsefulla? Varför?/Varför inte?
- Vilken/Vilka uppgift(-er) har musikämnet i grundskolan?
- Ger lärarutbildningen pedagogerna nödvändiga redskap för att kunna tolka och uppnå målen?

1.4 Disposition

Detta arbete är upplagt på följande vis: Efter inledningen så kommer en genomgång av grundskolans styrdokument i musik. En historisk genomgång av dessa följer vilket i sin tur följs av en genomgång av Lpo 94. Detta avsnitt avslutas med en genomgång av utvärderingar från Skolverket. Sedan följer litteraturavsnittet som behandlar allt från ”musikens vara eller inte vara i skolan” till ”musikens betydelse för elevers utveckling”. Efter detta kommer metodavsnittet där vi redogör för studiens tillvägagångssätt. Därefter redovisar vi studiens resultat. Resultatet följs av en diskussion där källor, litteratur och intervjuresultat vävs samman. Till sist kommer några avslutande tankar och förslag på vidare forskning.

1.5 Källor

Vi har valt att göra kvalitativa intervjuer med fem musklärare som jobbar i år 1-6 på grundskolan.

För att möjliggöra en bättre förståelse för musikämnet i skolan så har vi gått igenom historiska styrdokument; Lgr62, Lgr69, Lgr80 och framförallt dagens styrdokument; Lpo94 och Kp 2000. Vi har även tittat på utvärderingar i musikämnet från skolverket; Rapport 223:64 och Rapport 223:253.

2. Styrdokument och utvärderingar

För att få en djupare inblick i varför musikämnet ser ut som det gör idag så har vi valt att presentera en historisk översikt över musikämnets historia i skolan genom styrdokument. Vad har ämnet innehållit och vad har man tyckt varit viktigt? Efter detta tittar vi på och redogör för Lpo94 som är den gällande läroplanen idag. Vad vill Lpo94 att eleverna skall få med sig i musikämnet? Detta gör vi för att det är målen i den här kursplanen som vi fokuserar på i intervjuerna med musiklärare.

2.1 Styrdokument i musik – en historisk översikt

Musikundervisningen var länge nära sammankopplad med kyrkans verksamhet. Enligt folkskolestadgarna från 1842 så skulle folkskoleläraren kunna undervisa i kyrkosång som musikämnet kallades då. Den huvudsakliga anledningen till detta var att sången i kyrkan skulle låta bra (Stenbäck 1995, s. 6).

År 1878 kom den första normalplanen (läroplanen kallades för normalplan i folkskolan) och ämnet kyrkosång byttes ut mot sång. Detta innebar att man till exempel blandade in fosterländska sånger (Ibid, s. 6).

År 1919 kom en ny undervisningsplan. Man uttryckte nu i mer specifika ordalag vad man ville uppnå med ämnet sång. Målen var:

- Väcka håg för sång samt sinne för tonkonsten
- Bilda rösten och det musikaliska gehöret
- Tillföra barnen ett förråd av sånger och psalmer att sjunga inom och utanför skolan (Ibid, s. 6).

År 1955 fick ämnet för första gången heta musik. Musikämnets mål var att utveckla elevernas musikaliska anlag, ge dem elementär musikalisk kunskap, göra dem bekanta med god musik, främja intresset för musik, ta tillvara på musikens personligt och socialt fostrande värden och förmedla kontakten med musiklivet utanför skolan. Ämnet innehöll nu även rytmiska övningar och lekar, gehörsutveckling, musiklyssning och notkunskap (Ibid, s. 7).

Den första läroplanen för den gemensamma skolan, grundskolan, kom 1962; Lgr62. Enligt denna ska i grundskolan teoretisk och praktisk kunskap värderas lika. Viljan att sammankoppla undervisningen med populärkulturen ökar och banden med kyrkan bryts slutgiltigt (Ibid, s. 7-8).

Musikundervisningen skall berika elevens liv i och utanför skolan samt skapa förutsättningar för en personlig musikupplevelse dels genom aktivt musicerande, dels genom lyssnande till musik. Undervisningen skall ge eleverna praktisk erfarenhet av såväl vokal som instrumental musik samt förtrogenhet med musikens elementa. Den ska stärka musikintresset och fördjupa musikförståelsen. Skolans eget musikliv bör ge eleverna vana att samlas kring musiken. Undervisningen skall vidare befordra kontakten med musiklivet utanför skolan och stimulera till fortsatt musicerande efter avslutad skolgång (Lgr62, s. 295).

Den läroplan som kom 1969 var nästan identisk med Lgr62. För lågstadiet tillkom ljudskapande och ljudupptäckter. I mellanstadiet skulle momentet ”olika former av musikaliskt skapande i sång, spel, rörelse och dramatisering samt ljudskapande”

finnas, även folkdans skulle ingå i undervisningen (Lgr69, s. 146). Till Lgr69 fanns det ett arbetsmaterial för lärare, det var en bok på ca 150 sidor med utförliga förslag på hur man planerar undervisning i olika stadier, arbetsområden och litteratur. Tyvärr fick inte materialet någon vidare genomslagskraft. Anledningen till detta har man till viss del skyltt på dålig fortbildning innan införandet av Lgr69 (Stenbäck 1995, s. 8-9).

De sociala aspekterna på musikundervisning ökar successivt, liksom betydelsen av upplevelsen som musik ger (Ibid, s. 10). Detta syns tydligt i den läroplan som kom 1980 där det står att undervisningen skall möjliggöra samarbete över årskurs-, stadiе- och ämnesgränser samt främja kontakten med det övriga musiklivet i samhället. Alla elevers delaktighet betonas. Ämnet ska låta eleverna uppleva glädje och gemenskap och där igenom lära känna bland annat invandrarländernas olika kulturtraditioner. Eleverna skall också tränas i att kritiskt granska och diskutera musikens roll samt de krafter som styr musikutbudet (Lgr80, s. 108).

2.2 Lpo94

Nedan följer en mer omfattande beskrivning av hur musikämnet ser ut i dagens kursplan, Lpo94 eller egentligen den reviderade kursplanen: Kp 2000. För enkelhetens skull så kallar vi den ändå för Lpo94. I den löpande texten så har vi med egna ord skrivit kursplanens övergripande mening och i punktuppställningarna så ser texten ut precis så som den gör i kursplanen för musik. Alla uppgifter i kapitel 2.2 har vi hämtat på skolverkets hemsida (www.skolverket.se, 2009-04-02). Det finns därför inga sidhänvisningar i kapitlet.

2.2.1 Musikämnets karaktär och uppbyggnad

Enligt Lpo94 så är det musicerandet som utgör ämnets kärna, det är också ämnets centrala arbetsform. Genom musicerande så ska eleverna få kunskaper om grundläggande begrepp inom musiken så som melodi, metrik och harmonik. De ska även få en uppfattning om sambanden mellan dessa begrepp. Det står även att musiklyssnande, regelbunden övning och utveckling av hörförståelse är viktiga medel för kunskapsutvecklingen och musikupplevelsen.

Kreativiteten och förmågan att se och förstå samband mellan detalj och helhet skall uppnås genom musicerandet i grupp. Det skall finnas utrymme för en personlig estetisk utveckling för eleverna. Alltså, inte bara det tonalt och metriskt korrekta ska premieras utan det ska finnas utrymme för fria, personliga uttryckssätt.

Lpo94 nämner kort att ”Musiken har betydelse för personlighetsutveckling och lärande”, på vilka sätt framgår ej. Musiken nämns som ett socialt viktigt verktyg i skolverksamheten eftersom ämnet har en gränsöverskridande karaktär. Ämnet ger möjligheter till att samarbeta (sammusicera) oberoende av etnisk eller kulturell bakgrund.

Det står också att musikämnet kan vara en konkret utgångspunkt för stöd och lärande i andra ämnen. Det finns några exempel på ämnen som ligger nära till hands: Språk, för att musik och språk båda bygger på ljudkommunikation och matematik, för att musik har ett nära släktskap med matematik, många av musikämnets begrepp är matematiskt definierade.

2.2.2 Mål att sträva mot

Skolan skall i sin undervisning i musik sträva efter att eleven

- utvecklar kunskaper på instrument och i sång som en grund för musicerande enskilt och i grupp och för fortsatt självständig vidareutveckling i musik,
- utvecklar tillit till den egna sångförmågan och blir medveten om dess utvecklingsmöjligheter och sociala betydelse,
- utvecklar förmåga att själv skapa musik för att kommunicera tankar och idéer,
- utvecklar förmåga till medvetet lyssnande som en väg till musikupplevelse och fördjupad kunskap,
- använder sina musikkunskaper i gemensamt musicerande och därigenom utvecklar ansvar och samarbetsförmåga,
- blir förtrogen med musikens form, struktur, skriftspråk och uttrycksmedel samt dess funktioner och villkor i olika miljöer, kulturer och epoker,
- utvecklar sitt musicerande och lyssnande till att omfatta musik inom olika epoker och genrer, sin förmåga att kritiskt granska och värdera musik samt sin förståelse och respekt för andra människors musikpreferenser,
- blir förtrogen med musikens beröringspunkter med andra kunskapsområden och utvecklar förmåga att kombinera musik med andra gestaltungsformer som bild, text, drama, dans och rörelse,
- utvecklar sin förmåga att använda IT som ett stöd både för lärande och musicerande samt som redskap för skapande i olika former.

2.2.3 Motiv för musikämnets existens

Motiven för musikämnets existens nämns som ”Ämnets syfte och roll i utbildningen” i kursplanen. Vi har valt att kalla det för ”Motiv för musikämnets existens” för att vi anser att det är just det som det handlar om. Varför ska musikämnet finnas i grundskolan? Existensberättigandet.

Utbildningen i musikämnet syftar till att ge varje elev lust och möjlighet att utveckla sin musikalitet och få uppleva att kunskaper i musik bottnar i, frigör och förstärker den egna identiteten både socialt, kognitivt och emotionellt (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02).

Här uttrycks den emotionella aspekten, att elever skall förstärka sin egen identitet med musiken som hjälp. Även följande citat påvisar en emotionell och upplevelsebaserad syn på ämnets roll i skolan:

I dagens internationella ungdomskultur förenas musik och text, ofta i kombination med bild, till nya uttrycksformer som speglar och påverkar den växande individens livssyn. I musikämnet sätts denna musikerfarenhet in i ett nytt och bredare sammanhang. Detta ger fördjupad kompetens att analysera och värdera musikupplevelser, se ämnesövergripande samband och kulturella skillnader samt att själv bli aktiv i ämnet genom eget musicerande och skapande (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02).

Man kan också se hur allmänbildning och utveckling av samspel människor emellan är motiv för musikundervisning i grundskolan:

Musik är en del av kulturarvet. Musikämnet främjar en musikalisk allmänbildning och lägger en grund för delaktighet i skolans och samhällets kulturliv(...) Musik

är också ett gränsöverskridande språk som främjar förståelse och tolerans samt underlättar integration och samverkan i skola och samhälle (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02).

2.2.4 Mål att uppnå

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det femte skolåret
Eleven skall

- kunna delta i unison sång och enkla former av melodi-, rytm- och ackordspel samt föra samtal kring musicerandet,
- individuellt och tillsammans med andra kunna skapa musik i elementära former,
- förstå och använda begrepp som melodi, ackord, puls, rytm och taktart i olika uttrycks- och gestaltungsformer,
- vara medveten om och kunna reflektera kring musikens funktioner och varierande uttryck i dagens och gångna tiders samhällen.

2.3 Nationella utvärderingar

Införandet av Lpo94, då man gick från den regelstyrda till den målstyrda skolan, har inneburit en rad konsekvenser för musikämnet. I en målstyrd skola preciseras målen men medlen för att nå dem lämnas öppna. Den huvudsakliga konsekvensen har varit att man nu i högre grad fokuserar på elevernas eget skapande och deras egen musikvärld istället för faktakunskaper. Den här utvecklingen började på 60-talet då populärmusiken fick sitt genomslag och det blev en spricka mellan ”skolmusiken” och ”fritidsmusiken”. Musiken blev ett av ungdomarnas främsta intressen och samhället började ställa krav på att skolan skulle bemöta deras stora intresse istället för att bedriva en ålderdomlig undervisning i musikämnet (Skolverket, Rapport 223:253, s. 91)

Att man ställde dessa krav har lett fram till att man idag har en insikt i elevernas kulturella värld och förhåller sig till den i undervisningen. Musik är den företeelse som snabbast verkar nå fram till barn och ungdom via medietekniken. Barn och unga är i dag högst aktiva kulturkonsumenter, de använder musiken för att bygga upp en identitet (Skolverket, Rapport 223:253, s. 90).

I rapport 223:64 uppger eleverna i årskurs 5 att sång är det mest förekommande momentet i musikundervisningen, därefter kommer musiklyssnande. Det är vanligast att eleverna får lyssna på klassisk musik, visor, rock och svensk folkmusik. Hälften av de tillfrågade barnen i årskurs 5 uppger att de sällan eller aldrig spelat instrument på musiklektionerna. Musikskapande är ett mycket sällsynt inslag (Skolverket, Rapport 223:64, s. 81).

58% av de tillfrågade eleverna i rapport 223:253 anser att påståendet *Jag tycker det är viktigt att ha bra kunskaper i musik* stämmer ganska eller mycket bra (Skolverket, Rapport 223:253, s. 105). Dock framgår inte *varför* de tycker att det är viktigt att ha bra kunskaper i musik eller vilka musiska kunskaper som är viktiga. Senare i rapporten

framgår att eleverna uttrycker att musiken i skolan utgör ett andningshål och att det inte är som andra ämnen. Eleverna uppskattar att musicera i grupp och på musiklektionerna kan de slappna av och vara sig själva. Samtidigt försöker många lärare och kursplan 2000 legitimera ämnet som ett kunskapsämne (Skolverket, Rapport 223:253, s. 111).

Å ena sidan har utvecklingen av ämnet lett fram till att eleverna i högre utsträckning blir bemötta i sin egen kultur, sin egen musik. Å andra sidan så vill musiklärarna ha någon form av upprättelse. De vill inte att deras ämne skall ses som ”hopp och lek”. För musiklärare så är det en självklarhet att musiken är viktig för barn och ungas utveckling. Det blir också lite konstigt att ha uppnåendemål i ett ämne som antas vara ”hopp och lek”.

I rapport 223:64 kom man fram till att de framträdande problemen i musikundervisning är dessa:

- Snävt tidsutrymme för musikämnet.
 - Bristande tillgång till utrustning, instrument, läromedel, ändamålsenliga lokaler för musikundervisning.
 - Musikämnets låga status trots stor uppskattning vid uppvisningar, skolavslutningar, luciafirande etc.
 - Liten tid att planera musiklektionerna.
 - Musikämnet företräds inte i lärarnas arbetslag och i den lokala arbetsplanen.
 - Alltför stora och heterogena klasser, oroliga elever, för många klasser för ämneslärare.
 - För hög ljudnivå i klassrummet.
 - Bristande möjligheter till fortbildning.
- (Skolverket, Rapport 223:64, s. 134)

Slutligen kom rapport 223:253 fram till att det är svårt att bedöma om ämnet svarar på de krav som finns på likvärdighet. De skriver att ur ett nationellt perspektiv råder inte likvärdiga förutsättningar, men tillägger att detta inte behöver betyda att utbildningen inte håller likvärdig kvalitet (Skolverket, Rapport 223:253, s. 115).

I de intervjuer som vi har gjort med lärare så kommer det att framgå huruvida de olika förutsättningarna ändå kan betyda att musikundervisningen håller olika kvalitet. I vårt fall så kommer kvalitet då vara om lärarna upplever att de har möjlighet att nå målen. Dels hur resurser möjliggör ett tillfredställande resultat ur ett nationellt perspektiv, dels hur attityden till ämnet på de olika skolorna skapar olika förutsättningar.

Kunskaper i musik har en processinriktad karaktär. Dessa kunskaper erövrar genom praktiskt utförande, samspel, kommunikation och gemenskap (Skolverket, Rapport 223:64, s. 131).

3. Litteraturgenomgång

När man forskar i musik och uppnåendemål så kommer man osökt in på musikens vara eller inte vara, likaså musikens uppgift i skolan. Det har varit svårt att hitta litteratur som är inriktad på grundskolans styrdokument i musik. Istället har vi hittat litteratur som ändå är intressant i sammanhanget, både litteratur som på olika sätt framhåller musiken som någonting viktigt för barn och ungdomar och litteratur som behandlar lärarnas syn på musikämnet.

3.1 Musik i skolan?

Innan man diskuterar uppnåendemålen i musik för år 5 i grundskolan så finns det anledning att nämna diskussionen angående musikämnets vara eller inte vara. I och med initiativet till ”treämnesskolan” från politiskt håll där det finns ett förslag om att slopa timplanen, dvs garanterad tid i olika ämnen, så ställs frågan på sin spets. Många röster höjs och uttrycker en rädsla för att de estetiska ämnena, som har svagt skolpolitiskt stöd, skall marginaliseras ytterligare (Marner 2003, artikel hämtad på internet 2009-04-29). Ämnen som har nationell utvärdering kommer att få de flesta resurserna, ett ämne som musik löper risken att försvinna om inte staten på något sätt garanterar en nationell standard (Runberg 1999, s. 48).

Runberg skriver att han länge funderat på musikens vara eller inte vara i skolan. Han känner en förtvivlan över vad barn och ungdomar inte skulle få möjlighet att uppleva om man tog bort ämnet (Ibid, s. 1). Han ställer sig också frågan: Varför har vi kursplaner i alla ämnen när staten inte utvärderar om skolorna klarar av att få eleverna att uppnå målen? (Ibid, s. 48)

För blivande musiklärare är det säkert självklart att musikämnet har mycket att bidra med i den svenska skolan idag. Vi ska nu bland annat titta på musikens roll och betydelse i skolan och vilka hinder som kan finnas för musiklärare.

3.2 Musik som medel eller musik som mål

Den grekiska myten om musernas födelse berättar om det musiska som en gudagåva till människorna. Den berättar att då Zeus hade låtit världen skapas och ordnas, och allt var härlighet, kände gudarna att det fortfarande var något som fattades. Detta ”något” var det musiska (...) Utan det musiska är inte skapelsen fulländad (Varkøy 1996, s. 14).

Begreppet musisk omfattade mycket mer i det antika Grekland än dagens musikbegrepp, det avsåg bland annat olika aspekter av bildande konst, musik och vetenskap (www.ne.se, 2009-04-25).

Idag finns det också olika typer av musiklärare som antingen ser ämnet som ett smalt kunskapsämne eller som något större som kan hjälpa och gagna människor på flera sätt. Så här skriver Ambjörn Hugart:

I den nationella utvärderingen, årskurs 2 och 5, behandlas läroplanens mål och musikundervisningens främsta uppgift i skolan. Här utkristalliseras två lärarkategorier. Den ena anser att musikämnet har betydelse för elevens hela personlighetsutveckling. Dessa lärare ser musik främst som ett medel att nå andra

syften, framför allt sociala och upplevelsemässiga sådana. Den andra lärarkategorin ser musiken som ett mål i sig. Musikämnets funktion är för dessa lärare främst att förmedla musikaliska kunskaper. (Hugart 1996, s. 29)

Hugart skriver också att han anser att den senare kategorin lärare har den traditionella synen på musikämnet. Musik endast i form av egenvärde och inte som ett medel (Ibid, s. 29). I dagens perspektiv i förhållande till tidigare läroplaner så är detta fallet.

3.3 Musikens betydelse för barns utveckling

Bjørkvold har tagit del av en undersökning som har gjorts i Centraleuropa där musikämnet på försök har utvidgats. Genom undersökningen har man funnit att det finns anledning att tro att detta bidrar med:

- Bättre utvecklad kreativitet
 - Bättre utvecklad koncentrationsförmåga
 - Stärkt "tankeförmåga"
 - Ökad inlärningsmotivation
 - Förbättrade skolprestationer
 - Stärkt gruppkänsla
 - Generell personlighetsutveckling
 - Ökad känslabilitet
 - Rikare känsloliv
- (Bjørkvold 1991, s. 160)

Bjørkvold poängterar att det dock inte gäller vilken musikundervisning som helst, att dessa effekter endast uppnås om man möter barnets egen, spontana och lekfulla livsform (Ibid, s. 160).

Ruud menar att musik bidrar till trygghet och närhet i relationer med andra människor:

Människor som musicerar tillsammans blir synliga för varandra, de känner ömsesidighet och förpliktelser gentemot varandra, tar del i varandras liv och känner ofta omsorg (Ruud 2002, s. 49).

Även Lundström skriver att musikaliska färdigheter ökar förståelsens bredd och djup i stort. Inte bara förståelsen för musiken, utan i allmänhet. Hon menar att när vi musicerar tillsammans så skapar vi större känslomässiga och sociala kontakter mellan människor (Lundström 1996, s. 81-82).

3.4 Musikämnets uppgift

Vilken är då, enligt lärarna, musikämnets uppgift i dagens skola? Sandberg (1996) reder ut detta med hjälp av den nationella utvärderingen i musik 1989 (Skolverket, Rapport, 223:64). Lärarna kan delas upp i 4 olika kategorier:

1. De som betonar personlig och social utveckling hos eleverna.
 2. De som lägger tonvikt på bestående värden och ideal.
 3. De som lägger tyngdpunkt på utveckling av musikaliska kunskaper och färdigheter.
 4. De som lägger vikt vid kommunikation och upplevelse.
- (Sandberg 1996, s. 88-94)

Dessa olika lärartyper kan också delas upp efter olika synsätt på musikämnet:

1. Kommunikativ syn
 2. Normativ estetisk syn
 3. Musik som medel
 4. Musik som mål
- (Ibid, s. 98-100)

Den kommunikativa synen på musik uttrycks av den läraren som framhåller personlig och social utveckling samt musikalisk kommunikation och upplevelse. Den här synen bidrar till en öppenhet, där den aktuella musiken och tidsandan får ta plats. Den bidrar också till att förändring är en del av ämnet och att barnens nyfikenhet och kreativitet tar ämnet framåt (Ibid, s. 98).

Den normativa estetiska synen kan kopplas samman med idéer om bestående värden och ideal samt musikaliska kunskaper och färdigheter. Detta är en mer sluten syn på ämnet där ett bestämt kunskapsurval skall reproduceras. Musikalitet och allmän begåvning anses vara centrala kvaliteter hos eleverna och läraren är mer inställd på att fördjupa ämneskunskaper (Ibid, s. 99).

Musik som medel är ett förhållningssätt som kopplas samman med personlig och social utveckling samt bestående värden och ideal. Musiken ses här som ett medel som ska tjäna skolarbetet och kunskapsutvecklingen i stort. Ämnet används för att träna självdisciplin, koncentration, lugn och harmoni. Gemensamhetsskapade arbetsformer premieras och musiken ges en allmän funktion för att skapa glädje och sammanhållning (Ibid, s. 99).

Lärare som framhåller musikalisk kommunikation och upplevelse samt musikaliska kunskaper och färdigheter kan sägas ha musiken som mål. Här ligger det musikaliska innehållet i undervisningens huvudsakliga intresse. Det musikaliska syftar till att skapa musikupplevelser eller att vara en strategi för inläring av musikaliska kunskaper och färdigheter (Ibid, s. 99-100)

3.5 Kunskap och kompetens

Den litteratur som vi har läst indikerar att det i grundskolans yngre åldrar mer sällan än i år 7-9 finns utbildade musklärare. Dock menar Lundström att i musikämnet så utvecklas resurskunskaperna mest effektivt i år 1-3 och att det därför är viktigt att ha välutbildade musklärare under dessa år (Lundström 1996, s. 146). Med resurskunskaper menar Lundström de kunskaper som utvidgar gränserna för förståelsen så som symboliska processer samt logiska och systematiska tankegångar och färdigheter (Ibid, s. 142).

Runberg kom i sin forskning fram till att utbildade musklärare som är verksamma i grundskolan verkar vara mer förändringsbenägna än de som är utbildade klasslärare.

Klasslärarna ville gärna fortbilda sig, men inte ta del av ny teknik eller metodik på instrument (Runberg 1999, s. 13).

3.6 Hinder i undervisningen

I den nationella utvärderingen 1989 framgår att det är lärarens brist på utbildning och brist på material och läromedel som sätter käppar i hjulen. I utvärderingen framgår också bristande tillgång till lokaler, bristande möjlighet till fortbildning och musikämnets snäva utrymme i läroplanen som ett problem (Rapport 223:64, s. 134-135). Fontin har också kommit fram till liknande slutsatser i sin undersökning. Lärarna uttrycker dessa hinder och svårigheter:

- De har inte fått pedagogiska/metodiska förutsättningar för undervisningen
 - De har stora praktiska problem med att genomföra undervisningen
 - Det finns inte tillräckligt med fortbildningskurser
 - De känner sig otillräckliga i sin roll att förmedla musik samt att
 - det finns många sekundära vinster med att musicera (t ex utökad självkänsla, musiken har en inlärningsfunktion)
- (Fontin 1996, s. 115)

4. Metod

4.1 Val av metod

Enligt Holme & Solvang brukar man skilja mellan två olika metodiska angreppssätt inom samhällsvetenskapen, kvantitativa och kvalitativa metoder. Upplägg och planering i en kvantitativ metod kännetecknas av selektivitet och avstånd till informationskällan. I motsats till detta så är det en närhet till källan som kännetecknar en kvalitativ forskningsmetod. Det centrala i en kvalitativ metod är att få en djupare förståelse av det problem man studerar (Holme & Solvang 1997, s. 13-14). Kvale uttrycker att ämnet för den kvalitativa intervjun är intervjupersonens livsvärld och hennes relation till den. Dess syfte är att beskriva och förstå centrala teman som den intervjuade upplever och förhåller sig till (Kvale 1997, s. 34). Eftersom vi var intresserade av lärarnas upplevelser och åsikter kring kursplanens uppnåendemål, musikämnets uppgift och huruvida lärarutbildningen har givit dem de redskap de behöver för att tolka och införliva målen så valde vi, med utgångspunkt i den metodologiska litteraturen, att göra kvalitativa intervjuer.

4.2 Intervjuerna

Vi valde att intervju 5 lärare i Västsverige. De 5 lärarna är kvinnor mellan 27-29 år, de har alla gått det nya lärarprogrammet med Lpo 94 som utgångspunkt. Den första kontakten med lärarna skedde via telefon. I detta samtal berättade vi inledningsvis om syftet och frågeställningarna i vår studie. Vi frågade sedan om de skulle vilja delta i studien.

Vi utarbetade en mall med frågor som vi använde oss av. Enligt Holme & Solvang så ska man i en kvalitativ intervju inte använda sig av ett standardiserat frågeformulär. De menar att det inte ska finnas för stor styrning från forskarens sida utan att de synpunkter som kommer fram är ett resultat av undersökningens egen uppfattning och då bör också undersökningens person själv få styra utvecklingen i intervjun (Holme & Solvang 1997, s. 101). För att intervjuerna skulle bli så givande som möjligt så höll vi oss fria till mallen. Frågorna ställdes alltså inte från fråga 1-12 i en följd utan i den mån det var möjligt försökte vi följa lärarnas resonemang. Vi tog frågorna i den ordning som föll sig naturligt och ställde även följdfrågor. Enligt Kvale så är den kvalitativa intervjun fokuserad på bestämda teman, den är inte strukturerad med standardiserade frågor och inte heller helt "icke-styrande" (Kvale 1997, s. 35). Vi tycker att fördelen med detta är att intervjun mer blir som ett vanligt samtal och informanterna mer avslappnade i situationen.

Vi upplevde att det ligger en svårighet i den här typen av intervjuer. Varje lärare vill ju självklart framstå som en bra lärare. Individerna kan därför ge sken av att förstå och tycka om saker som hon egentligen kanske inte gör. Därför poängterade vi för lärarna att ärlighet var av största vikt och att frågorna inte gick ut på att ta reda på om de är bra lärare eller inte. Vi berättade för lärarna att vi ville ha deras egna och ärliga åsikter.

Kvale skriver att det vanligaste sättet att registrera en intervju är att spela in den på en bandspelar. Intervjuaren kan då koncentrera sig på dynamiken och ämnet i intervjun (Kvale 1997, s. 147). Vi använde en dator, en mikrofon och ett inspelningsprogram för att dokumentera intervjuerna. Efter att alla intervjuerna hade genomförts så

transkriberades dem mycket noggrant. Därefter bearbetade vi materialet genom att sammanställa svaren och jämföra dem.

4.3 Urval

Vi valde att intervjua lärare som har gått en ”nya” lärarutbildningen som började gälla 2001. Detta för att vi tycker att det är viktigt att titta på hur lärarna upplever att denna utbildning har givit dem verktyg och förutsättningar för att tolka och uppnå de nationella målen i musik. Eftersom det är denna utbildning som gäller idag så är en sådan här undersökning av största vikt. Lpo 94 ställer högre krav på lärarna än tidigare styrdokument eftersom målen är givna men medlen för att nå målen är upp till varje lärare. Möjligen så skulle ett bredare spektra i kön, ålder och utbildning hos informanterna ge ett annat resultat.

4.4 Etiska aspekter

Inför intervjuerna har vi tittat på och förhållit oss till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (www.vr.se 2009-05-01). De framhåller fyra huvudkrav vid forskning, som i korta drag lyder:

- Att forskaren skall informera informanter om deras uppgift i projektet och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De skall även upplysas om att deltagandet är frivilligt och att de har rätt att avbryta sin medverkan.
- Forskaren skall inhämta informantens samtycke.
- De som medverkar i undersökningen skall ha rätt att bestämma om hur länge och på vilka grunder de skall delta.
- I sitt beslut att delta eller avbryta sin medverkan får inte informanterna utsättas för otillbörlig påtryckning eller påverkan.

Enligt Kvale så innebär informerat samtycke att forskarna informerar undersökningsspersonerna om undersökningens syfte, upplägg och vilka risker/fördelar som kan vara förenade med ett deltagande i projektet. Även det faktum att undersökningsspersonerna deltar frivilligt i projektet och har rätt att när som helst dra sig ur är en del av det informerade samtycket (Kvale 1997, s. 107). Vi informerade lärarna om att deras deltagande var frivilligt och att de när som helst kunde dra sig ur. Vi berättade också om uppsatsens syfte och upplägg. Vi såg inga risker med att vara med som informant i det här arbetet eftersom vi redan från början hade bestämt oss för att fingera lärarnas namn och inte heller nämna vilken skola de arbetar på. Vi försäkrade lärarna om att deras personuppgifter skulle behandlas konfidentiellt. Konfidentialitet i forskning betyder att privata data som identifierar undersökningsspersonerna inte kommer att redovisas (Kvale 1997, s. 109). Vi tror att detta är viktigt för att lärarna ska känna att de har frihet att vara ärliga i sina svar och resonemang.

5. Resultatredovisning

5.1 Presentation av informanterna

Med hänsyn till lärarnas anonymitet så har vi fingerat deras namn och nämner ej vilken skola de är verksamma på.

Agneta, 28 år, har varit verksam musikleärare i 4 år. Hon har gått musikleäraryt utbildning på och jobbar som musikleärare i årskurs 1-6 på grundskolan.

Bodil, 29 år, har varit verksam musikleärare i 2,5 år. Hon har gått utbildningen Lärare för tidigare åldrar med inriktning på läs, skriv, matematik och musik. Hon undervisar årskurs 3-5 i musik.

Cecilia, 29 år, har varit verksam musikleärare i 4 år. Hon jobbar som musikleärare i årskurs 3-6 på grundskolan. Hon har en musikleäraryt utbildning och en halv utbildning i montessoripedagogik.

Doris, 27 år, har varit verksam musikleärare i 1 år. Hon har gått lärarutbildningen med inriktning på naturvetenskap, svenska och matematik för barn och har läst en specialisering i musik. Hon har musik med årskurs 4-6.

Erika, 29 år, har varit verksam musikleärare i 1,5 år. Hon jobbar på en kulturskola och är inhyrd så kallad kompanjonlärare i 1-6 på en grundskola. Hon är utbildad musik- och sånglärare.

5.2 Intervjuer

Frågorna som följer nedan är ordagrant de frågor som vi har ställt till informanterna. Vi har därför valt att inte ha med mallen med frågorna som en bilaga.

5.2.1 Nationella mål

Hur tolkar du de nationella målen?

1. Eleven skall kunna delta i unison sång och enkla former av melodi-, rytm- och ackordspel samt föra samtal kring musicerandet

Bodil säger att det vanligaste på musikundervisningen är att eleverna deltar i unison sång. Hon uttrycker också en förståelse för att musikundervisningen historiskt i huvudsak har använt sig av unison sång eftersom det är ett lätt sätt att arbeta. Alla lärare säger att eleverna deltar i unison sång, **Erika** lägger även in enkla former av melodispel i detta eftersom hon anser att rösten är ett instrument. **Bodil** säger att melodi-, rytm- och ackordspel genast blir svårare, men att eleverna ska kunna ta några ackord på piano, spela lite rytmer och hålla en dialog om vad de har gjort på

musiklektionen. Hon säger att samtalet inte behöver vara på en så hög nivå som det kan låta.

Erika spelar gitarr med sina elever men säger att de gitarrer som finns på skolan är för stora för eleverna och att hon inte har möjlighet att köpa in nya. Samtal kring musicerandet tycker hon är det man gör hela tiden under en musiklektion. **Doris** har ingen musiksalsal och tar med sig instrument till lektionerna för att möjliggöra melodi- och ackordspel:

Jag har tagit med mig olika instrument... synt, piano, klockspel också har de fått spela enkla melodier. Men det är jobbigt att bära med sig... så vi har kört det i ett par veckor. Och sedan har jag sagt att de få prova vidare själva. (Doris, 2009-04-24)

2: Eleven skall enskilt och tillsammans med andra kunna skapa musik i elementära former.

Doris har låtit eleverna skriva raplåtar, texter och rytmer. Hon säger att de skulle behöva mer skapande verksamhet men att bristande förutsättningar sätter käppar i hjulen. Hon vill ha fler gitarrer, kanske en bas och trummor så att de kan spela tillsammans. Hon har inte någon tillgång till en musiksalsal och uttrycker sig såhär:

Eleverna vill ju spela rock och sånt. Och då kanske man skulle kunna ta en sån låt och spela tillsammans. Glädjen och lusten försvinner lite när jag rullar runt på mitt piano. (Doris, 2009-04-24)

Cecilia tycker att målet handlar om att läraren skall ge eleverna redskap till att ta egna initiativ till att sjunga en sång, spela eller dansa.

Målen är ju lite svåra i sig, säger **Erika**. Hon jobbar mest med samspel och sätter det enskilda inom parentes. **Bodil** poängterar att det beror på vilken nivå man menar:

Det är klart att de kan göra en melodi... ”ta de här fem tonerna och gör en melodi av dem”. Det kan ju de allra flesta... (Bodil, 2009-04-14)

Agneta har skolans största lokal, 25 akustiska gitarrer, elbas, trumset och 2 pianon. Hon säger att hon spelar mycket ensemble med eleverna. Det är musikklasser på det högsta stadium som eleverna senare ska gå på, där är ensemblespel det huvudsakliga momentet.

3. Eleven skall förstå och använda begrepp som melodi, ackord, puls, rytm och taktart i olika uttrycks- och gestaltningsformer.

Det är svårt för en som går i åk 5, säger **Bodil**. Hon och **Cecilia** tolkar målet som att eleverna ska ha koll på orden och att de skall kunna omsätta orden i praktiken. **Doris** tolkar det på samma sätt men pekar på att eleverna skulle behöva spela mer, utöva musik i praktiken för att ha möjlighet att verkligen förstå begreppen, det är lätt att eleverna blandar ihop dem. **Erika** upplever att det är ett svårt mål att uppnå:

Det här tycker jag är ett ganska svårt mål att uppnå för att jag har helklass i musik och det är ofta mellan 25 och 30 elever. Jag har svårt att se om jag kan få alla att verkligen förstå och använda begreppen på rätt sätt när de slutat femman. Så jag tror att detta är ett mål som lite är taget vatten över huvudet, men vi pratar

såklart om det, och vi pratar mycket om vad en melodi är och skillnaden mellan melodi och ackord men till och med mina sexor har svårt att skilja på det. Puls och rytm är också svårt att skilja på, de som står i motsats till varandra lite. Men vi pratar om det och vi använder begreppen men att eleverna förstår dem är också så här inom parentes för det är svårt att veta om eleverna förstår när man har så stora grupper, när man har så lite tid. (Erika, 2009-04-27)

4. Eleven skall vara medveten om och kunna reflektera kring musikens funktioner och varierande uttryck i dagens och gångna tiders samhällen.

Eleverna skall ha en övergripande bild av musikhistoria, populärmusik och klassiskt, säger **Cecilia**. **Bodil** uttrycker viss svårighet i att tolka målet och att det är svårt att hinna med:

Man hinner ju inte med den... det beror ju på hur långt perspektiv man ska ha. Man vill framför allt se det som ett praktiskt ämne och vissa bitar kan man få med. Men det beror på hur långt tillbaka i tiden... hur mycket man tänker att man ska ha med. (Bodil, 2009-04-14)

Erika uttrycker också att målen är svårt, att hon inte vet om eleverna *förstår* och hon hinner inte göra någon djupdykning utan tittar lite ytligt på musikhistoria.

Är målen rimliga/möjliga att uppnå?

Ja det tycker jag, säger **Cecilia**. Men att den tidresurs som står i den nationella timplanen är för begränsad. På hennes skola så har eleverna mer musik än vad som står i kursplanen. **Erika** tycker att målet som gäller ackordspel är orimligt eftersom instrumenten fysiskt sett är för stora för barnen, det finns heller inte ekonomiska möjligheter att köpa in instrument som passar barnens storlek. **Doris** tycker inte att målen är rimliga i förhållande till hennes resurser, framförallt så saknar hon en musiksäl och instrument. **Agneta** tycker att målen är rimliga:

Ja. Vi har bra resurser, bra lokal. Om jag har en klass som är lite stökig så jag aldrig själv med dem utan det är någon fritidspedagog eller någon annan vuxen med när jag undervisar. Och då behöver jag aldrig hålla ordning på klassen. Då tar de hand om de stökiga eleverna och jag kan bara undervisa. Jag undervisar i ett bra område, ett typiskt villaområde. Det är tråkigt att det är så, men det är också väldigt bra. Det är aldrig någon som inte gör det de ska. På 40 minuter hinner jag göra det jag ska. (Agneta, 2009-04-13)

Skulle du vilja ändra målen?

Bodil tycker att hon skulle behöva ha eleverna i mindre grupper och mer tid till musiken för att kunna uppnå målen. Hon vill uppnå de målen som finns men tycker inte att det är rimligt med de tidsresurser och den organisation som är. För att kunna uppnå målen med de resurser som hon har nu så skulle kraven behöva sänkas. **Doris** eftersöker med tydlighet och hon önskar att det stod någonstans att varje skola måste ha en musiksäl, att det var ett krav. **Cecilia** och **Erika** vill ändra eller ta bort det fjärde målet: *Eleven skall vara medveten om och kunna reflektera kring musikens funktioner och varierande uttryck i dagens och gångna tiders samhällen.* **Cecilia** uttrycker sig såhär:

Musikens funktion, jag förstå inte den riktigt. Eller jag förstår inte syftet med den helt och hållet(...) Det kan vara intressant för barn som är intresserade, men det kan jag mer se som en bonus om det finns ett intresse. Annars tycker jag inte det

är så relevant i musiksammanhanget. Det kommer ju automatiskt om man spelar mycket, att man förankrar undervisningen i något mer än att bara spela. Men jag tycker inte det är viktigt. (Cecilia, 2009-04-17)

Erika säger att hon kanske inte skulle sluta prata om musikhistorien och musikens funktion men hon tycker inte att det ska vara med som ett mål att uppnå i åk 5.

Är de nationella målen ett stöd och en hjälp för dig i ditt arbete?

Samtliga lärare upplever att målen ändå är en hjälp och ett stöd i arbetet. Det säger någonting om mitt uppdrag, säger *Doris*, om vad jag ska göra. Men det kan också bli ett krav:

Hur ska jag kunna uppnå målen när jag inte har tillgång till de här och de här instrumenten. Jag känner att det inte går att uppnå målen utan resurser som instrument och lokal. (Doris, 2009-04-24)

Cecilia poängterar att målen är viktiga i ett likvärdighetsperspektiv. För att skolan så långt det går ska vara likvärdig för alla elever så finns målen som en hjälp att uppnå likvärdighet.

Önskar du att de nationella styrdokumenterna hade givit dig mer handledning i vad för material och/eller vilka medel som är önskvärt att använda?

Doris har redan på tidigare frågor svarat att hon önskar att styrdokumenterna hade varit tydligare och innehållit mer riktlinjer. Hon önskar att styrdokumenterna hade sett ut ”mer som de gjorde förr”. *Agneta* uttrycker att detta är musiklärares stora problem, bristen på färdigt material. Hon säger att mycket av hennes planeringstid går till att sitta och bygga upp ett eget undervisningsmaterial. *Cecilia* önskar att det fanns material att tillgå:

Ja, eller kanske inte önskvärda att använda men att det fanns material att tillgå, för nu ligger det inte så mycket pengar i den branschen så det finns inga böcker att köpa, eller nästan inga iallafall. Inte för äldre än nioåringar typ som kan tycka det är roligt att jobba med toner teoretiskt bara men om det liksom skulle styras ovanifrån på något sätt så tror jag att det skulle komma fram mer material som är färdiggjort, för det tar ju en himla tid alltså. I alla fall med teoretiskt material och musikhistoriskt som är bra och inte tråkigt. Så det skulle jag önska. Men inte att man var tvungen att använda det. (Cecilia, 2009-04-17)

Erika hade också gärna sett att det fanns förslag på vad man kan använda sig av men vill inte att det ska vara ett obligatorium.

5.2.2 Målen betydelse

Är det viktigt att eleverna uppnår målen i musik?

Jag tycker inte att det är viktigt att de uppnår just de här målen i musik (de nationella målen), det kan jag inte påstå, säger *Erika*. Hon tycker att det är viktigt att musikämnet finns i skolan. Hon hänvisar till att det finns saker att vinna i andra ämnen genom att ha musik, att ämnet är bra för barnens sociala utveckling. *Cecilia* pekar också på vikten av musik i skolan med hänvisning till barnens utveckling i samspel. Hon tycker inte att målen är viktiga i sig, hon tycker att det är viktigt att barnen får möjlighet till att utveckla intressen och att det är djupt mänskligt att vara kreativ. Även

Doris nämner att musik utvecklar andra förmågor (t ex koordination) och att matematik och svenska integreras i musik. Hon tycker att det är viktigt att eleverna uppnår målen i musik, men skulle vilja skriva om målen. Stämsång känner hon är en omöjlighet, men hänvisar till att hon inte är tillräckligt kompetent. **Agneta** säger att det handlar om hela det sociala spelet och att kunna njuta av musik vidare i livet. Hon tycker att det är viktigt att uppnå målen i musik och hänvisar framför allt till att våra politiker har satt upp målen och att det är viktigt att man uppnår målen i alla ämnen.

Finns det några åtgärder att sätta in om eleverna inte uppnår målen?

Samtliga lärare svarar nej på den frågan. Nej, det tas inte på det allvaret säger **Doris**:

Man skriver ju inte åtgärdsprogram om eleverna inte uppnår målen i musik. Det är nog främst i de andra ämnena. (Doris, 2009-04-24)

På **Agnetas** skola så är det åtgärder på gång:

Nej det gör det faktiskt inte nu. Vi diskuterar det på skolan nu. Vi har fått starkare riktlinjer från politiskt håll att strama åt eller göra åtgärdsprogram i alla ämnen. Jag tycker att varför ska jag sitta och göra individuella utvecklingsplaner för 500 barn 2 gånger om året när det inte görs några åtgärder om det inte funkar? Det känns helt orimligt. Men det ska bli skärpning på det. På något sätt så ska det hända. Jag vet inte hur men på något sätt så ska det hända. (Agneta, 2009-04-13)

5.2.3 Musikens uppgift

Vilken är, enligt dig, musikundervisningens främsta uppgift i dagens skola?

Ibland känns det som om andra lärare på skolan vill ha planeringstid och då går jag in och kör lite musik, säger **Doris**. Men hon vill att eleverna skall ryckas med i musiken, tycka att det är roligt och fortsätta spela. Musiken berikar livet och hjälper till så att det går bra i alla ämnen. **Cecilia** tycker att det är pedagogiskt smart att också ha praktiska ämnen i skolan, att erbjuda barn intressen som föräldrarna kanske inte presenterar för dem. Att barnen får möjlighet att upptäcka saker i sig själva som de inte tror att det kan. Hon tror att musiken är viktig för att skapa identitet men också förståelse för andra människors intressen. Hon hänvisar också till att musikkunnande är allmänbildning och musik är en stor del av samhället. Även **Bodil** tycker att det är viktigt att öppna ett intresse hos barnen. Musiken kan bli en tillflykt när andra ämnen är kravfyllda. Hon upplever att musikämnet inte är lika kravfyllt men tillägger: "... om man inte tittar på målen". **Agneta** tycker att musikämnets uppgift liksom alla ämnens uppgift i åk 1-6 är att utveckla logiskt tänkande och att träna barnen i det sociala spelet, och att man får med sig grundläggande kunskaper i alla ämnen. **Erika** tycker att det är svårt att säga vilken som är musikämnets viktigaste uppgift men nämner att glädje, självförtroende och välmående är viktiga bitar som ämnet bidrar med.

Känner du att din uppfattning om musikämnets viktigaste uppgift stämmer överens med de nationella målen i musik för åk 5?

Nej, säger **Doris**. Det är svårt att uppnå målen när det inte finns resurser. Hon tycker att målen är luddiga och önskar att det fanns fler tydliga exempel i styrdokumentet "som det gjorde förr". **Erika** tycker att hennes uppfattning till viss del stämmer överens med målen:

Jag tycker som den att delta i unison sång och enkla former av melodi, rytm och ackordspel tycker jag är jättebra, men det här med att de ska reflektera och förstå en massa saker som man inte kan garantera att man förstår i den åldern... (Erika, 2009-04-27)

Jo, men det tycker jag, säger **Bodil**. Hon tycker att det är lite för höga krav men egentligen så skulle hon så klart vilja att eleverna fick med sig det som står uttryckt i målen men: ”Det känns bara lite orimligt ibland”, säger hon.

Agneta tycker att hennes mål och de nationella målen går hand i hand:

Ja, det tror jag. Att kunna spela tillsammans, att kunna sjunga tillsammans, att kunna diskutera musik och njuta av musik. Det finns ju så många barn som har det svårt i skolan på många andra sätt. De som har svårt med teoretiska ämnen kanske verkligen blommar ut i de praktiska ämnena. Och för självkänslan i den åldern så är det otroligt viktigt. Att man hittar sin nisch. Att ”Jag kanske inte är så bra på matte, men jag kan spela detta. Jag är bäst i klassen på att spela”. Det är viktigt för självkänslan och självförtroendet. ... jag trycker nog att mina mål och de nationella målen går hand i hand. (Agneta, 2009-04-13)

Går det att ”komma undan” med undermålig undervisning i musik?

Här är det ett enhälligt ja från lärarna. Det är ju ingen som kontrollerar det på samma sätt som i matematik, svenska och engelska, det är ju inget kärnämne, säger **Doris**. **Agneta** och **Cecilia** säger att det kan finns få utbildade musklärare i grundskolans yngre år. **Cecilia** uttrycker sig såhär:

Ja, det tror jag verkligen, absolut. Det är få som har koll, som inte är utbildade musklärare, som inte har jobbat med att tolka målen och har en tydlig bild varför musikämnet finns överhuvudtaget. Det känns som för de allra flesta lärare tänker att det är så det ska vara och det är så det alltid har varit. Traditionsgrej... att det alltid funnits musik. Så det går komma undan lätt till och med tror jag. (Cecilia, 2009-04-17)

Agneta menar att det är helt omöjligt att uppnå målen om skolan inte har en utbildad musklärare precis som att det är omöjligt att uppnå målen i andra ämnen utan utbildade lärare. Hon lägger till att det också måste finnas resurser till att köpa instrument och att underhålla instrument.

5.2.4 Lärarutbildningen

Har utbildningen givit dig redskap att tolka målen?

Under utbildningen så behandlade vi målen mycket lite, säger **Cecilia**, vi gick igenom dem men det var det enda. **Doris** uttrycker också de tittade på målen under utbildningen men inte så mycket som hon skulle önska. **Erika** upplever att hon har fått redskap att tolka målen och hänvisar till att hon har fått veta att målen finns och var hon kan hitta dem. **Agneta** uttrycker att hon i efterhand kan tycka att hon fick redskap att tolka målen men att hon under utbildningen inte ”tyckte det”.

Har utbildningen givit dig redskap att uppnå målen?

Bodil säger nej, hon har inte läst rätt kurser i musik. **Cecilia** tycker att utbildningen har givit henne väldigt lite redskap att uppnå målen, att man lär sig att förhålla sig till det

mesta när man börjar jobba och allt sätts i ett sammanhang. **Doris** är tveksam, hon önskar mer tydlighet och att man skulle gå igenom och verkligen arbeta med målen. Under utbildningen så fick de mest lära sig sjunga och spela och de fick hålla i vissa lektioner. **Erika** är också tveksam. Hon tycker att det fattades bitar i utbildningen. Hon önskar att det hade varit fler praktiska moment, t ex hur man köper in instrument. Endast **Agneta** säger ett utan tvekan ja, hon tycker att hon har fått idéer om ensemblespel, kunskap om hur man kan prata kring musik och lektionstips. Hon tillägger dock att ”det stora arbetet får man göra när man kommer ut”.

6. Diskussion

6.1 På vilket/vilka sätt är uppnåendemålen för grundskolans årskurs 5 rimliga/möjliga att uppnå?

På den direkta frågan om målen är rimliga så svarar lärarna väldigt olika. Men det verkar som om de som har goda resurser upplever målen som rimliga och de som saknar resurser inte gör det. Det verkar också som om ”extra” resurser i form av extra tid eller tillräckligt med instrument är ovanligt. I litteraturen kan man också se att bristen på material och bristande tillgång till lokaler upplevs som hinder i undervisningen av musiklektörer (Hähnel m fl 1996, s. 115, Skolverket, Rapport 223:64, s. 134-135).

Det första målet förefaller vara lättast att tolka, det verkar också vara det lättaste målet att uppfylla. Målet lyder: *Eleven skall kunna delta i unison sång och enkla former av melodi-, rytm- och ackordspel samt föra samtal kring musicerandet* (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02). Lärarna hade mycket att säga om hur de arbetar för att uppfylla det. Vissa lärare hade vissa svårigheter med melodi-, rytm- och ackordspel. Men här handlar det om en brist på resurser. Det är svårt att undervisa sådana moment i helklass. Lärarna skulle behöva ha halvklass eller alternativt en eller flera extra lärare på plats. Skolverkets rapport 223:64 har listat framträdande problem i musikundervisning och bland de punkterna kan man finna att alltför stora och heterogena klasser upplevs som problematiskt (Skolverket, Rapport 223:64, s. 134). Även Fontin kom i sin undersökning fram till att musiklektörer bland annat upplever att de har stora praktiska problem med att genomföra undervisning (Fontin 1996, s. 115). En lärare hade alla förutsättningar för att bedriva instrumental undervisning, hon hade skolans största lokal, massor av instrument och även fritidspedagoger och lärare som hoppade in på hennes lektioner där det fanns elever som var lite stökiga.

Det andra målet var något svårare: *Eleven skall enskilt och tillsammans med andra kunna skapa musik i elementära former* (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02). Vi tror att svårigheten ligger i att tolka huruvida ”skapa musik” ska tolkas som att ”spela musik” alltså skapa toner tillsammans eller att skapa musik i faktisk mening, hitta på egen musik. Här verkar det som om lärarna har tolkat målet på olika sätt. Två av lärarna har tolkat det som om eleverna ska hitta på musik själva, en av lärarna tycker att det innebär att man ska ge eleverna redskap att ta egna initiativ till sång, musik eller dans och de andra lärarna tycker att det är att ”spela musik” i form av ensemblespel. I skolverkets rapport 223:64 så kan man läsa att hälften av de tillfrågade eleverna i årskurs 5 uppger att de sällan eller aldrig spelat instrument på musiklektionerna. Det står även att musikskapande är ett väldigt sällsynt inslag (Skolverket, Rapport 223:64, s. 81). Överlag så verkar lärarna i vår undersökning ha med detta moment i sin undervisning, även om en del lärare uttrycker vissa svårigheter. Dessa svårigheter kan vara att det inte finns någon musiksäl eller brist på instrument.

Det tredje målet: *Eleven skall förstå och använda begrepp som melodi, ackord, puls, rytm och taktart i olika uttrycks- och gestaltungsformer* (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02) tolkar lärarna på samma sätt men uttrycker en svårighet i att få eleverna att förstå och använda begreppen på rätt sätt. Som en lärare uttrycker det: "Eleverna skulle behöva spela mer, utöva musik i praktiken för att ha möjlighet att verkligen förstå begreppen". Man skulle kunna dra en parallell till det faktum att det skulle varit mycket svårt eller omöjligt att lära sig skriva innan man kunde tala. Som det står i Skolverkets rapport 223:64: "Kunskaper i musik har en processinriktad karaktär. Dessa kunskaper erövrar genom praktiskt utförande, samspel, kommunikation och gemenskap" (Skolverket, Rapport 223:64, s. 131).

Det fjärde och sista målet: *Eleven skall vara medveten om och kunna reflektera kring musikens funktioner och varierande uttryck i dagens och gångna tiders samhällen* (www.skolverket.se, Lpo94, 2009-04-02). tolkas av lärarna i korthet som musikhistoria. Det här målet verkar vara det mest tveksamma. Två lärare säger uttryckligen på frågan om de skulle vilja ändra målen på något sätt att de skulle vilja ta bort det här målet. Inte exkludera den musikhistoriska biten men inte ha med det som ett uppnåendemål i år 5, de tycker att den praktiska biten av ämnet är mycket viktigare och att det här målet inte får plats tidsmässigt.

6.2 Är målen betydelsefulla? Varför? Varför inte?

Ingen av lärarna verkar tycka att det är så viktigt att eleverna uppnår de nationella målen i musik. Bara en lärare säger ett direkt ja på den frågan, men med hänvisning till att politikerna har satt upp målen och att det är viktigt att uppnå målen i alla ämnen. En till lärare tycker att det är viktigt att eleverna uppnår målen i musik men vill skriva om målen. I den här frågan så lyfter de snarare fram andra aspekter på varför ämnet är viktigt. Lärarna pekar i huvudsak på barnens sociala utveckling och att man kan vinna mycket på skolarbetet i övrigt genom att ha musikundervisning. Man kan enligt Sandbergs modell säga att lärarna representerar en kommunikativ syn på ämnet samt att musik är ett medel att uppnå andra önskvärda effekter (Sandberg 1996, s. 88-100).

Inte på någon av skolorna som lärarna jobbar på finns det åtgärder att sätta in om eleverna inte uppnår målen i musik. Här kan man fråga sig varför vi har kursplaner och uppnåendemål om det inte finns några insatser när målen inte uppnås? Eller i förlängningen som Runberg gör, fråga sig: Varför har vi kursplaner i alla ämnen när staten inte utvärderar om skolorna klarar av att få eleverna att uppnå målen? (Runberg 1999, s. 48). Det blir meningslöst med uppnåendemål i ett ämne som i första hand ska "hjälpa till" så att det går bra i andra "mer viktiga ämnen".

En lärare uttrycker sin frustration och önskar att det hade stått någonstans i styrdokumentet att en skola måste ha en musiksäl. Det säger sig självt att det är svårt, om inte omöjligt, att uppnå de nationella målen i avsaknaden av en musiksäl och instrument. Så varför är inte detta ett krav? En skola skulle ju knappast "komma undan med" att avstå från läromedel i engelska av ekonomiska skäl.

Går det således att komma undan med undermålig undervisning i musik? Samtliga lärare svarar ja på frågan. Lärarna pekar på att det finns få utbildade musiklärare i grundskolans yngre år. På samma sätt uttrycker en av de intervjuade lärarna att vissa

utbildade lärare inte verkar ha en tydlig bild över varför musikämnet finns i skolan. ”Det finns ju ingen som kontrollerar det på samma sätt”, säger en annan lärare. Här kan man igen ställa Runbergs fråga: Varför har vi kursplaner i alla ämnen när staten inte utvärderar om skolorna klarar av att få eleverna att uppnå målen? (Runberg 1999, s. 48).

Ännu finns inget svar på den frågan. Men det är en viktig fråga att ställa sig som musiklärare. För att bedriva en bra undervisning i musik så måste läraren själv skapa en mening med musikämnets existens. Det förefaller vara så att en musiklärare måste vara driven för att få tillgång till de resurser som krävs för att bedriva en undervisning som svarar mot de nationella kraven.

Rapport 223:253 kom fram till att förutsättningarna för musikundervisning varierar men att det är svårt att bedöma huruvida musikämnet svarar till de krav som finns på likvärdighet. Att det inte råder lika förutsättningar behöver alltså inte betyda att undervisningen inte håller en likvärdig kvalitet (Skolverket, Rapport 223:253, s. 115). Vi tycker dock att det har varit tydligt i intervjuerna att olika förutsättningar också ger att det är bättre eller sämre kvalitet på undervisningen.

Samtliga lärare upplever ändå att uppnåendemålen är en hjälp och ett stöd i arbetet, att målen säger någonting om deras uppdrag. Flera lärare önskar dock att läroplanen gav lite mer handledning eller förslag på vilket material som är önskvärt att använda. I Lgr69 fanns det ett arbetsmaterial för lärare i form av en bok på ca 150 sidor, den gången fick dock inte materialet någon vidare genomslagskraft (Stenbäck 1995, s. 9). Kanske skulle det vara önskvärt att i förnyad form försöka arbeta fram ett material i anknytning till Lpo94 för musiklärare.

6.3 Vilken/Vilka uppgifter har musikämnet i grundskolan?

De intervjuade lärarna nämner olika saker på frågan om musikämnets främsta uppgift, men genomgående så lyfter man sällan fram musikens egenvärde utan pekar på andra saker man kan vinna med musikundervisning. Så som gladare barn och att ämnet bidrar till att det går bättre i alla ämnen. En lärare säger också att det är pedagogiskt smart att ha praktiska ämnen ihop med de teoretiska i skolan och en annan att musiken kan bli en tillflykt när andra ämnen kan kännas kravfyllda. Lärarna poängterar att det är bra att ha ämnen av olika karaktär i skolan för att alla barn ska ha möjlighet att känna att de är bra på något, att musiken är identitetsskapande och ger träning i samspel med andra människor. Även Bjørkvold anser att musikundervisning bland annat kan bidra med stärkt gruppkänsla och generell personlighetsutveckling (Bjørkvold 1991, s. 160). Enligt Hugart så finns två olika typer av lärare: De som framför allt tycker att musikämnets funktion är att förmedla musikkunskaper och de som använder musik som ett medel för att nå andra syften. Den senare typen av lärare är den icke traditionella (Hugart 1996, s. 29). De lärare som vi har intervjuat är icke traditionella i det här sammanhanget.

Frågan är nu om lärarnas syn på ämnets uppgift stämmer överens med den nationella kursplanens mål? Kursplanens mål förefaller vara inriktad på ämneskunskaper. Eleverna skall kunna delta i sång och melodi-, rytm-, och ackordspel. De ska kunna skapa musik i elementära former samt förstå och använda begrepp som melodi,

ackord, rytm och taktart. De ska även kunna reflektera kring musikens funktioner och varierade uttryck i dagens och gångna tiders samhällen.

Lärarna som vi har intervjuat tycker väldigt olika i den här frågan. Men sammanfattningsvis så kan man säga att de flesta *vill* att deras egen syn på ämnet ska stämma överens med målen och de vill ha förutsättningar att ge barnen de kunskaper som står formulerade i målen. Och igen så är det resurserna som avgör huruvida lärarna upplever att målen stämmer överens med deras egen uppfattning om musikämnets uppgift. Men som man kan se i svaren från lärarna angående musikämnets främsta uppgift så är det inte ämneskunskaper som lyfts fram.

I *mål att sträva mot* kan man finna uttryck för att musikundervisningen kan bidra med mer än ämneskunskaper. Läraren ska sträva efter att eleverna utvecklar tillit till den egna sångförmågan och blir medvetna om dess *sociala betydelse*. Eleverna ska skapa musik för att *kommunicera* tankar och idéer och använder sina musikkunskaper i gemensamt musicerande och utvecklar därigenom *ansvar och samarbetsförmåga* (Lpo 94, skolverket.se, 2009-04-02). Så som vi har tolkat lärarnas svar så är det här avsnittet i kursplanen mer representativt för vad lärarna faktiskt säger att de vill med sina musiklektioner.

Frågan är om musiklärarna framhäver vad utöver musiken som finns att vinna med ämnet för att de har lärt sig att göra det? För att man som musiklärare hela tiden måste försvara sitt ämne i andra termer än att musiken måste finnas för att musik är bra och roligt. Ingen kan ju hävda att musik är ett ämne som man *måste* kunna för att klara sig i samhället och då måste man hävda att musiken *bidrar* till inläringen av någonting man *måste* kunna för att den på så sätt ska få sitt existensberättigande. Vi gissar att ingen av lärarna började med musik för att de skulle bli bättre på svenska, matte, det sociala samspelet eller få bättre koordination. Det betyder inte att musiken inte kan bidra med dessa saker, det gör den och det är aspekter att beakta. Men är dessa vinningar skäl nog att ha musik som ett ämne i skolan? Eller bör man snarare ha uppnåendemål i ett ämne som främst existensberättigas genom att det finns saker att vinna i andra ämnen? Har musiken ett egenvärde i skolan?

Hugart ger uttryck för att musikens egenvärde är ”den traditionella synen på musik” (Hugart 1996, s. 29) Frågan är om dessa olika sätt att se på musik inte kan samexistera? Musik som medel *och* musik som mål. Bara för att man ser vilka positiva effekter man kan få av musikundervisning så får man inte helt göra ämnet beroende av dessa effekter.

I den litteratur som finns i ämnet så är ett genomgående tema ämnets förmåga att träna oss socialt och den personlighetsutvecklande aspekten som framhävs (Bjørkvold 1991, s. 160, Ruud 2002, s. 49, Lundström 1996, s. 81-82). Med tanke på den politiska debatt som pågår angående den ”bristande ordningen i skolan” så skulle kanske *mer* tid för de estetiska ämnena till viss del lösa det problemet. Det är inte nödvändigtvis 3-ämnesskolan och betyg i ordning och uppförande som är 2000-talets modell.

6.4 Ger lärarutbildningen pedagogerna nödvändiga redskap för att kunna tolka och uppnå målen?

Fontin har i sin undersökning fått fram att lärare upplever att de inte har fått pedagogiska förutsättningar för att bedriva en tillfredställande undervisning (Fontin 1996, s. 115). Fyra av fem lärare i vår studie upplever att utbildningen inte gav dem tillräckligt med redskap för att nå målen. Det som efterfrågas är mer tydlighet på utbildningen, genomgång och diskussioner kring målen och praktiska moment.

Endast en lärare upplever att hon fick redskap att tolka målen under utbildningen. Hon hänvisar då till att hon fick veta att de fanns och var hon kunde hitta dem.

Självklart kan man inte bli färdiglärard på en utbildning, kanske i synnerhet ej lärarutbildningen. Eget fortbildningsarbete krävs för att du ska vara en bra lärare. Det är säkert som en av lärarna säger: ”Det stora arbetet får man göra när man kommer ut”. Men är det inte svårare att uppnå likvärdhet på grundskolorna om lärarutbildningen brister i genomgångar och samtal kring kursplanen och målen? Vi själva upplever att musiklärarutbildningen inte har givit någon större insikt i läroplan och kursplaner och upplever att det finns ett stort behov av det.

7. Avslutning

Det här arbetet har varit mycket givande. Vi har fördjupat oss i ett ämne som vi inte känner att vi har fått med oss från utbildningen. Det är ett komplext ämne som lyfter fram inte bara vår ursprungliga fråga om målen är rimliga eller ej. När man ställer den frågan så kommer det en massa andra frågor på köpet. Är målen rimliga i förhållande till vad? Är det möjligt att nå målen om det inte finns resurser i form av tid, instrument eller musikal? Vad ska musiken ha för roll i skolan? Musiklärare tenderar att framhäva musikämnets vinningar i andra ämnen och för skolarbetet i stort. Det är fantastiskt att musiken kan bidra med så viktiga saker som social utveckling, motorisk utveckling, språkutveckling mm. Men, ska vi då ha mål i ämnet som är så tydligt ämnesinriktade? Mål som är inriktade på ett musikkunnande?

Eftersom en grundlig genomgång av kursplanen och uppnående uppnåendemålen i förlängningen ger så mycket viktiga frågor så bör detta vara en del av musiklärarutbildningen. Musiklärare behöver fundera över frågorna som har aktualiserats i den här uppsatsen innan de komma ut som verksamma lärare.

Vi har också i stycke 6.3 lyft fram frågan om musiklärare har lärt sig att försvara sitt ämnes existens i skolan genom att framhålla musikens fördelar i skolarbetet i stort.

Under arbetets gång så skrev vi ett mail med frågor till utbildningsminister Jan Björklund som har drivit en hård linje i sin skolpolitik, ordningsbetyg och den så kallade treämnesskolan.

Vi fick svar på våra frågor från en av hans medarbetare i den politiska staben, Erik Scheller (2009-05-02).

1. Skall musikämnet finnas i grundskolan? Varför?

Svar: Det föreligger inget förslag om att avskaffa musikämnet i grundskolan. Grundskolan ska se till att eleverna erhåller de kunskaper som behövs för att fungera som samhällsmedborgare och de kunskaper som musikämnet ska ge är där viktiga.

2. Är det viktigt att eleverna uppnår målen i musik? Varför?

Svar: Det är självklart centralt att eleven når de uppsatta målen. Särskilt med anledning av ovan anförda skäl.

3. Är uppnåendemålen i musik för åk 5 från Lpo 94 rimliga? Skulle du vilja att dem såg ut på något annat sätt?

Svar: Jag är övertygad om att det finns utrymme att förtydliga de mål som nu föreligger. Ett sådant arbete är också påbörjat.

4. Ska det finnas uppnåendemål i alla ämnen? Alltså i vilken utsträckning är kärnämnen viktiga? Kan det finnas anledning att exkludera estetiska ämnen för vissa elever som behöver mer hjälp i kärnämnen?

Svar: Ja det ska finnas uppnåendemål i samtliga ämnen.

Strävansmålen skall utmönstras. Det är idag inte aktuellt att sänka kraven i estetiska ämnen. Det finns andra vägar att öka måluppfyllelsen i kärnämnen.

Av dessa svar kan man skönja vissa tendenser i synen på skolan hos dagens ledande politiker. Vi ska ha musik i skolan för att eleverna ska bli fungerande samhällsmedborgare och de kunskaper som musikämnet ger är viktiga. Men vad är viktigt? På vilket sätt är det viktigt? Det här är frågor som hela tiden måste ställas och diskuteras om det skall kunna utformas rimliga mål i musikämnet.

7.1 Förslag till vidare forskning

Som vi redan har indikerat i detta arbete så skulle det vara intressant att i vidare betydelse undersöka lärares syn på musikämnet, d v s musik som medel eller musik som mål? Finns det en utbredd syn på musikämnet som en hjälpande hand i övrigt skolarbete? Utifrån detta resultat så kan man vidare titta på kursplanens mål i musik, utvärdera dess rimlighet i förhållande till synen på ämnet. Vi har inte haft tillräckligt med tid för att gå djupare i vår frågeställning och vi önskar mer djupgående forskning. Vi tror att det är viktigt för musikämnets framtid i grundskolan.

Referenslista

Källor:

Läroplan för grundskolan, Skolöverstyrelsens skriftserie 60 (1962), Stockholm: Kungliga skolöverstyrelsen

Läroplan för grundskolan, Lgr 80 (1980), Allmän del, Stockholm: Skolöverstyrelsen och Liber utbildningsförlaget

Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (2004), *Rapport 223:253*, Skolverket

Den nationella utvärderingen av grundskolan våren 1989, Musik åk 2 och 5 – musikämnets villkor och möjligheter från Lgr 80 till Lpo 94 (1994), *Rapport 223:64*, Skolverket

Internet:

Lpo 94, www.skolverket.se, 2009-04-02

Nationalencyklopedin, www.ne.se, 2009-04-25

Marnér Anders (2003), *Finns kulturen*, Västerbottenskuriren 2003-08-25, <http://www.educ.umu.se/~marnér/artiklar/Skolan%20som%20bas%20f%F6r%20kultur.en.htm>, 2009-04-29

Vetenskapsrådets etiska principer, www.vr.se, 2009-05-01

Intervjuer:

13 april 2009: Agneta, 28 år, verksam musiklehrare i 4 år

14 april 2009: Bodil, 29 år, verksam musiklehrare i 2,5 år

17 april 2009: Cecilia, 29 år, verksam musiklehrare i 4 år

24 april 2009: Doris, 27 år, verksam musiklehrare i 1 år

27 april 2009: Erika, 29 år, verksam musiklehrare i 1,5 år

Litteratur:

Björkvold J-R (1991), *Den musiska människan*, Stockholm: Runa förlag

Fontin L (1993), *Hur är förutsättningarna för att bedriva undervisning i musik? – en studie av klasslärares möjligheter att undervisa i ämnet musik på lågstadiet*, Göteborg: Göteborgs Universitet

Fontin L (1996), Författare i Hähnel B m fl (1996), *Skola, Musik, Förändring – en debattbok om den nya läroplanen Lpo 94 och kursplanen i musik*, Centrum för pedagogisk forskning –MPC, Stockholm: Kungl. Musikhögskolan

Grahn Stenbäck M (1995), *Sång eller musik? – en studie av musikundervisning i årskurserna 2 och 5 utifrån den nationella utvärderingen 1989*, Linköping: Linköpings Universitet

Holme I, Solvang Krohn, B (1997) *forskningsmetodik, om kvantitativa och kvalitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur

Hähnel B m fl (1996), *Skola, Musik, Förändring – en debattbok om den nya läroplanen Lpo 94 och kursplanen i musik*, Centrum för pedagogisk forskning –MPC, Stockholm: Kungl. Musikhögskolan

Hedström H, *Färre musiktimmor i nya timplanen*, Artikel i Fotnoten, 1993;4

Hugart A (1996), Författare i Hähnel B m fl (1996), *Skola, Musik, Förändring – en debattbok om den nya läroplanen Lpo 94 och kursplanen i musik*, Centrum för pedagogisk forskning –MPC, Stockholm: Kungl. Musikhögskolan

Kvale S (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, Lund: Studentlitteratur

Lundström I (1996), *Musikens gåva – Hur musik påverkar barns utveckling genom att stimulera inneboende resurser och ge ökad social kompetens*, Uppsala: Konsultförlaget

Runberg M (1999), *Kursplan? Vadå kursplan?*, Örebro: Örebro Universitet

Ruud E (2002), *Varma ögonblick – om musik, hälsa och livskvalitet*, Göteborg: Bo Ejerby förlag

Sandberg R (1996), *Musikundervisningens yttre villkor och inre liv*, Institutionen för pedagogik, Stockholm: HLS förlag

Trost J (1997), *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur

Varkøy Ø (1996), *Varför musik? –en musikpedagogisk idéhistoria*, Stockholm: Runa förlag